Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, 1931-12-31, iš Būgių – į Berlyną

Mielas Juozapai, / Gavau Tavo laiškelį su pasveikinimu – ačiū!

Mielas Juozapai,
Gavau Tavo [1] laiškelį su pasveikinimu – ačiū!

Prieš išvažiuodamas iš Kauno buvau pas Adolpą [2]. Turėjau atsargoj vieną seną leidimą iš rugsėjo mėnesio, – su juo manęs neįleido, užtat davė kitą prokuratūroj – pasimatyti atskirame kambary, – davė be jokio mano prašymo, – savo iniciatyva, – tas valdininkas, matyti, yra koks studentas, labai malonus. Tat pasimatymą gavau atskirame kambary. Atrodo Adolpas labai gerai, ir ūpas – geras. Antroje („Mažojoje“) byloje jis pagaliau išteisintas [3]. Pirmoje byloje [4] – bausmė dar nepradėta vykinti, mat, Augūnas [5] dar tebesibylinėja, byla – tebevaikšto, o Adolpui – nėr prasmės prašyti bausmę pradėti vykinti. Taip ir gyvena. Prašė atlikti porą smulkių reikaliukų, kurius atliksiu grįžęs į Kauną. Kalėdoms – leido atnešti padidintą maisto porciją, o „Kūčias“ ketino pristatyti savo iniciatyva – Lapėnas [6] (matyti, jis atlanko). Ad. – minėjo apie galimumą užvesti bylą – jo bylai atnaujinti – peržiūrėti, bet jis pats mano, kad tai neverta daryti. Jis mano, kad geriau galvoti apie malonės prašymą, bet tai dar per anksti – ir jis pats taip pat mano. – Su tais globėjais Baibokams [7] – tikrai gyva bėda. Pareigos – tikrai didelės, kas gi, jas žinodamas, norės pasiimti bėdą ant savo galvos?! Aš stačiai nežinau, kas daryti. Ar tu nesužinojai, kaip tenai yra su ta įsisenėjimo teise, – ar reikia kas nors daryti dėl trako, kad neįsisenėtų, ar taip gali būti, kaip buvo iki šiol?

Ar tu, pagaliau, nusistatei, – statyti namus savo sklype, ar [1r] // sklypą parduoti [8]? Reikia tai pirmoj eilėj gi nusistatyti. Kai nusistatysi aiškiai – tai jau konkrečiau teks galvoti ir apie namų statybos būdus. Į paklausimus, kiek kainuos, firmos atsakys, pažymėdamos kainą bent 20–35 % brangiau, negu iš tikrųjų galima padaryti. Mūsų namai pamažu realizuojasi. Miško pirkome už 1 100 litų, – malkos, šakos ir pn. medžiaga paliks Daugirdui, bet užtat jis iš savo miško prikirto kelias dešimtis rąstų. Pradėjo jau vežti. Iki šv. Jurgio visos lentos jau bus išpjautos ir jaujoj džiovinamos. Lentoms mat labai daug medžiagos reikia. Taip pat ir stogui – skindeliai taip pat čia bus gaminami, – 150 lapų, juodalksnių; lentos visos – pušinės, o sienos – eglinės. Atrodo, kad 1938 m. rudeniop jau bus galima keltis gyventi. Mums, atrodo, su transportu geležinkelio, su visu įrengimu kainuos apie 8 000 [9].

Linksmų Naujų metų Tau ir p. Bronei [10] linkėjo visi būgiškiai.

Balys [11]

1931/XII-31

'Brangieji, ir aš linkiu Jum trim Naujų metų proga viso, viso gero! Kaip sveikata, ar Ponia Bronė gerai jaučiasi po operacijos? Džiaugiuosi, sužinojusi, kad vis tiek statot namus. Nėra blogas Jūsų sklypas, kaip apsodinsit medžiais (radom aukso kasyklą: Raudondvario medelyne po centus dekoratyviniai krūmai ir medžiai!), krūmais, nesimatys sklypo kreivumas, bus dar geriau, negu lygiam, simetriškam sklype. O kaimynystė su Jumis mane labai džiugina. Gražiai sugyvensim! Širdingiausių linkėjimų!

Jūsų VanS' [12] [1v] //

KOMENTARAI

[1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – diplomatas, vyriausias Balio Sruogos brolis. Nuo 1929 m. Lietuvos pasiuntinybės Berlyne Konsulinio skyriaus vedėjas.

[2] Adolfas Sruoga (1887–1941) – vyresnysis Balio Sruogos brolis, 1927–1933 m. Lietuvos pašto valdybos direktorius, įtartas „financinėmis mahinacijomis (jo tvarkomame sandėlyje buvo rasta slapta spausdintų ir platinamų fiktyvių pašto ženklų už 2 860 500 litų) ir suimtas. Iki teismo išsėdėjo kalėjime pusantrų metų“ (Algis Samulionis, Balys Sruoga: Monografija, Vilnius: Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Vaga, 1986, p. 192).

[3] Adolfas Sruoga kaltintas dėl korupcijos aferos: pašto ženklų padirbinėjimo, neteisėto prekiavimo jais, pasisavinant už juos gautus pinigus:

„Su Sruogos afera tiesiogiai siejasi ir dar viena byla, žinoma kaip Mažoji pašto ženklų byla arba byla dėl klaidų (abartų).
Byla buvo pradėta 1930 m. nustačius, kad kai kuriuose Vytauto Didžiojo jubiliejiniuose ženkluose buvo sukeisti vietomis Antano Smetonos ir Vytauto Didžiojo portretai. Atlikus tardymą buvo nustatyta, kad klaidų pasitaikydavo ir ankstesnėse pašto ženklų laidose, kad jų buvo itin daug ir todėl tikėtina, jog jos darytos tyčia. Remiantis šiais duomenimis, Sruoga, Ekspedicijos skyriaus viršininkas Valerijonas Miliauskas ir to paties skyriaus raštvedys Vaclovas Kundrotas buvo apkaltinti tuo, kad tyčia leido apyvarton klaidingus pašto ženklus ir juos platino už kainą, viršijančią nominalią vertę“ (žr. Bernardas Gailius, „Pašto ženklų byla“, in: Bernardas Gailius, Nusikaltimai „prie Smetonos“. Rezonansinių tarpukario Lietuvos baudžiamųjų bylų studija, Vilnius: Aidai, 2008, p. 41). Šioje byloje Adolfas Sruoga pripžintas kaltu, tačiau nenubaustas dėl senaties (nusikaltimas išaiškintas tik po dešimties metų).

[4] 1935 m. vasario 26 d. Kauno apygardos teismas pripažino Sruogą kaltu dėl pašto ženklų suklastojimo, tikrųjų ženklų išėmimo ir jų išplatinimo ir nuteisė jį 15 metų (Bernardas Gailius, Nusikaltimai „prie Smetonos“. Rezonansinių tarpukario Lietuvos baudžiamųjų bylų studija, Vilnius: Aidai, 2008, p. 39).

Baibokuose dėl Adolfo Sruogos savijautos, likimo jaudinosi ir kitas jo brolis Aniolas Sruoga. Jis buvo parašęs Baliui Sruogai laišką, kuriuo teiravosi, kaip galėtų padėti Adolfui Sruogai:

„Mielas broli Boleslovai,

Sveikinam su Kalėdų šventėm ir Naujais metais, linkėdami linksmai praleisti. Labai senai besimatėm, niekuomet pas mum nebeatvažiuoni.

Negaliu nusiraminti delei Adolpo nelaimės, buvau manęs nuvažiuoti, bet Kazimieras nepataria. Sako, kad gali ir neprileisti prie Adolpo. Jūs gal tankiai matotės su Adolpu, kaip jis jaučiasi, kaip sveikata, kas rūpinasi jo reikalais, argi neišleis iki teismų ant parunkos, nejaugi taip labai kaltina, parašiau ir Adolpui, bet nažinau, ar jam galima rašyti ir kas galima, jeigu būt galima, tai aš parašyčiau tankiau, vis gal ne taip nuobodu būtų. Negaliu užmiršti Adolpo likimo. Kurgi viena dabar jo žmona, gal prisiėjo ir iš buto išsikraustyti. Gaila Adolpo, gaila jo vaikų, bėda, kad nieko negaliu aš jam padėti, jeigu leistų ant parunkos, gal aš galėčiau užstatyti žemę? Kaip jūs gyvenat? Pas mum nieko nauja, tokios pat Kalėdos, tie patys reikalai. Parašyk, laiškų lauksiu.

Tuo tarpu siunčiu geriausius linkėjimus aš ir žmona.
Jūsų Aniolas“ (Aniolo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Baibokų – į Kauną, [iki 1931-12-31], [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, nr. 1, l. 1r–v).

[5] Jonas Augūnas (1883–?) – Klaipėdos pašto viršininkas, Adolfo Sruogos bendrininkas pašto ženklų aferoje, apkaltintas „atliekant visus veiksmus: ir padirbant ženklus, ir juos pakeičiant sandėlyje į tikruosius, ir pastaruosius platinant. Tik vėliau teisme prokuroras dalies kaltinimų atsisakė, matydamas, kad jų nepavyks įrodyti“ (Bernardas Gailius, Nusikaltimai „prie Smetonos“. Rezonansinių tarpukario Lietuvos baudžiamųjų bylų studija, Vilnius: Aidai, 2008, p. 60).

Vanda Sruogienė šį asmenį apibūdino ypač kritiškai: „Augūnas – šlykščiausias spekuliantas, aukštas Pašto valdybos pareigūnas, pijokas, Tatjanos [Adolfo Sruogos žmonos, – NM] draugas, nuolat pas Adolfą namuose sėdėjęs. Rodos, bene jis buvo aferos iniciatorius ir vykdytojas. Leido pinigus kaip šieną, tuo girdavosi. Lėbautojas, jo įtakoje Tatjana neduodavo vyrui ramybės reikalaudama: „Давай денег!“ [*rus* – „Duok pinigų!“]. Atsimenu, nors ten labai retai užeidavau“ (Vandos Sruogienės laiškas Algiui Samulioniui, iš Čikagos – į Vilnių, 1990-09-23, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI TS*, l. 1r).

[6] Jonas Lapėnas (1891–1937) – verslininkas, nuo 1926 m. Kauno „Maisto“ bendrovės direktorius. 1935 m. jam taip pat pareikšti įtarimai sukčiavimu, jis buvo suimtas ir patalpintas į Kauno kalėjimo vadinamąją „inteligentų kamerą“, kur bausmę atliko valstybės iždo vagys. 1936 m. teismas kaltinamąjį nuteisė 8 metams sunkiųjų darbų kalėjimo.

[7] Baibokams globėjų prireikė dėl Balio Sruogos brolio ūkininko Aniolo Sruogos ydų (pomėgio išgerti), skolų, jo žmonos aplaidumo – sutuoktinių nesugebėjimo valdyti turto: „Sruoga [tėvas, – NM] mėgo išgerti. Alaus visados turėjo ir pats jį darydavo. Sūnus Aniolas blogo būdo, smarkiai gėrė. Šeimyna [samdiniai, – NM] nepabūdavo. Buvo net bylų už samdinių sumušimą. Jo antroji žmona irgi pasitaikė nekokia šeimininkė, tvarkėsi daug blogiau už senąją Sruogienę. Pas juos buvo labai nešvaru, vasarą daugybė musių, ypač virtuvėje. Aniolas sirgo džiova. Gydėsi sanatorijoje, bet degtinė nuvarė jį į kapus“ (Vladas Jacevičius, „[Atsiminimai apie Balį Sruogą]“, in: *Balys Didysis*, sudarė ir parengė Reda Pabarčienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1997, p. 32).

Baibokų ūkio globėjai (be Aniolo Sruogos žmonos, dar kaimynas Vladas Jacevičius iš Jasiuliškių kaimo ir giminaitis Jonas Lomanas iš Strazdžių) paskirti tik mirus Aniolui Sruogai (po 1936 m.) (žr. Juozapo Sruogos prašymą Vabalninko apylinkės teismui, iš Tilžės – į Vabalninką, 1937-08-02, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, nr. 13, l. 1r). Anksčiau to padaryti nepavyko, nes broliai manė, kad Aniolo Sruogos žmona neblogai šeimininkauja, sugeba pasirūpinti vaikais ir turtu. Tačiau ilgainiui ji nebeišgalėjo laiku sumokėti vyro paskolos (grėsė turto varžytynės). Todėl Juozapas Sruoga kaltino brolio Aniolo Sruogos žmoną dėl aplaidumo, neatsakingumo:

„Gerbiama Broliene,

Man labai gaila, kad aš Tamstos prašymo negaliu patenkinti. Kad reikės sumokėti 370 litų skolos už nederliaus metu duotą pašalpą juog buvo žinoma, dar tebegyvenant a. a. Aniolui, taigi galima buvo iš anksto pasirengti kaip nors pakenčiamai tą reikalą sutvarkyti; laiko buvo pakankamai. Jeigu Tamsta numatei, kad pinigų sumokėti negalėsi, tai reikėjo daryti taip, kaip kad praėjusiais metais darė a. a. Aniolas, būtent prašyti skolos sumokėjimą dar atidėti kuriam laikui. Jeigu Tamsta laiku būtum padavus atatinkamą prašymą, tai kuris iš mano brolių Kaune būtų galėjęs jį paremti (kaip kad buvo padaręs brolis Kazimieras) ir prašymas vėl būtų likęs patenkintas. Mes juog Tamstos reikalų netvarkome ir skolos mokėjimo terminų nežinome. Tamsta rašai, kad skola turi būti sumokėta vasario 1 d.; gi Tamstos laišką aš gavau tik vasario 1 d. Tamstos buvo didelis neapsižiūrėjimas ir neatsargumas užleisti reikalą iki paskutinės dienos; podraug buvo ir didelis apsirikimas manyti, kad gavus žinią apie pinigų mokėjimą, aš arba kas nors kitas iš mano brolių pinigus tuojaus telegrafu persiųsime. Jeigu man rūpi kaimo reikalai, ir aš sulig mano galimybės išrašau laikraščius, nuperku kam nors dovanėlių arba kaip nors sulig išgalių prisidedu prie kaimiečių gyvenimo kultūrinimo, tai tas dar nereiškia, kad aš kiekvienu momentu turiu atliekamų pinigų ir galiu juos išdėti net tokiuose atsitikimuose, kuomet žmonės nesutvarko reikalų per apsileidimą. Kiekvienas iš mūsų turi savo šeimyninį gyvenimą, šeimyninius reikalus ir kiekvienas iš mūsų privalo rūpintis šeimynos ateities reikalų tvarkymu. Nei aš, nei kas nors iš mano brolių nėra materialiai taip aprūpinti, kaip kad Tamsta: reikia tik sugebėti reikalus tvarkyti. Man arba kam nors kitam iš mūsų sunku duoti Tamstai konkrečius patarimus. Tai gali padaryti tik geri Tamstos kaimynai arba kunigas Kanauninkas. Dar gyvenant a. a. Aniolui, aš savo laiškuose laikas nuo laiko gana aiškiai ir jam pasakydavau, kad, turint daugiau turto, negu kas nors kitas iš brolių, tikėtis piniginės paramos iš mūsų nėra ko; reikia sugebėti tą turtą valdyti. Kad tai nėra lengvas dalykas, ypač vienai moteriai su mažais vaikais, savaime suprantama. Taigi ir kunigo Kanauninko pasikalbėjimas su Tamsta bei jo patarimai del globėjų paskyrimo buvo visai vietoje. Ir dabar aš nieko kito negalėčiau patarti, kaip išdėstyti visus reikalus kun. Kanauninkui, tikiuosi, kad Kanauninkas ne tik duos gerą patarimą, bet reikalui esant užtars. Aš ir mano broliai mirus a. a. Aniolui buvome susirūpinę globėjų paskyrimu, bet mano tuo reikalu padarytos pastangos, deja, nepavyko. Gavęs žinių, kad Tamsta visai gerai tvarkai ūkio reikalus, net ir visai nustojau globėjų paskyrimu rūpintis, manydamas, kad Tamsta ir taip sugebėsi apsiversti. Man atrodo, kad Tamstai pačiai dabar aišku, kad be ūkio globėjų apsieiti nebus galima; o, be to, reikalingas dar geras prityręs senesnio amžiaus ūkvedys, nes rūpintis ir vaikais, ir didelį ūkį tvarkyti Tamstai visai neįmanoma. Ūkvedžio suradimu reikia neatidėliojant rūpintis.

Mano žmona ir aš dėkojame Tamstai už linkėjimus ir džiaugiamės, kad Tamstos vaikučiai sveiki auga. Gyvenime svarbiausia yra sveikata. Visus kitus reikalus su pagalba kaimynų ir kitų gerų žmonių, kurie vietoje geriau numato, kaip padėti, galima visuomet sutvarkyti, reikia tik laiku rūpintis“ (Juozapo Sruogos laiškas Salomėjai Balčiūnaitei-Sruogienei-Kaziliūnienei, iš Tilžės – į Baibokus, 1937-02-02, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, nr. 7, l. 1r, 2r).

Broliai Sruogos nenorėjo, kad Baibokų ūkis būtų praskolintas ir nustekentas dėl nesugebėjimo ūkininkauti, tinkamai tvarkytis. Juozapas Sruoga su Aniolo Sruogos žmona kalbėjo visų brolių vardu:

„Nei vienas iš mūsų nenorėtų, kad mūsų gimtinės ūkis būtų apsunkintas nepakeliamomis ir nereikalingomis išlaidomis ir kad jis negalėtų suvesti galų su galais.

Mūsų visų įsitikinimu, ūkis turi pats išsiversti savo lėšomis. Jeigu Tamstai tai sunku padaryti ir Tamsta kreipeisi į mus, tai pilnai suprantama, kad mes galime pasakyti savo numonę, nors ji Tamstai gali kartais ir nepatikti. Mes, laikydamiesi savo nusistatymo, būtent, kad a. a. Aniolo vaikai yra turtu pilnai aprūpinti, skaitome už savo pareigą pasirūpinti sudaryti tokias sąlygas, kad turtas nepradėtų nykti ir nebūtų išvaržytas“ (Juozapo Sruogos laiškas Salomėjai Balčiūnaitei-Sruogienei-Kaziliūnienei, iš Tilžės – į Baibokus, 1937-02-12, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, nr. 11, l. 2r).

Mirus Aniolui Sruogai, broliai rūpinosi, kad būtų aprašytas jo turtas, o pagal anksčiau tėvo Pranciškaus Sruogos parašytą testamentą jiems priklausęs paveldėtas žemės sklypas (trakas) būtų išnuomotas Salomėjai Balčiūnaitei-Sruogienei-Kaziliūnienei.

[8] Juozapo Sruogos namo projektas Kauno miesto valdybai įteiktas 1938-07-18: „Mes norime šiais metais statyti ir net statybą užbaigti“ (Juozapo Sruogo laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-07-24, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, nr. 4, l. 1r).

[9] Vanda Sruogienė liudijo, kad namo griaučiai sukirsti Būgiuose, o pavieniai rąstai pargabenti į Kauną geležinkeliu. Namo sienos padarytos iš gulsčių sienojų:

„Tėvas pats statybą prižiūrėjo, gal kiek ir pats dirbo fiziškai, nes pats mėgo staliaus amatą (kentėdamas lunbago [strėnų gėlimą, – NM], buvo gydytojų patartas daryti gimnastiką – jos vietoje jis išmoko staliaus darbo ir dar Ukrainoje turėjo savo varstotą, darė gražius baldus, paveikslam rėmus).

Buvo įvestas vietinis vandentiekis ir kanalizacija – tuo rūpinosi arch. Zubovas.

Statyti pradėjo turbūt dar 1935 m. vasarą, aš atsimenu, kad 1937 m. vasarą jau namas Būgiuose buvo kaip ir pastatytas.

Balys Sruoga prie namų statybos neprisidėjo fiziškai, bet visad vasarą padėdavo tėvo darbininkams dirbti laukuose, kai derlius būdavo į daržinę vežamas, kraunamas į daržines ir tt. Jis mėgo fizinį darbą, buvo geras sportininkas, alpinistas – mėgėjas (didelis!), kartu visi trys slidinėjome.

Vyras labai mėgo sodininko darbą, pats medelius sklype sodino prof. Šilkarskio ir prof. Jonyno patarimų padedamas (abu laikėsi priešingų teorijų). Dabar tie medžiai jau dideli, bibliotekos [dabar – Balio ir Vandos Sruogų namų-muziejaus, – NM] darbuotojai džiaugiasi geros rūšies vaisiais.

Mano Tėvas, Kazimieras Daugirdas, išvarytas iš Šiaulių gimnazijos VII-os kl. už „Aušros“ skaitymą, išvarytas „su vilko bilietu“, negalėjo gauti atestato ir studijuoti inžineriją, kaip norėjo, per protekciją baigęs VII kl. Stavropolyje, buvo priimtas į Veterinarijos institutą Charkove. Tarnavo valstybinio žirgyno žinyboje. Savo profesijos nemėgo, svajojo sulaukti pensijos ir ūkininkauti paveldėtame Būgių dvarelyje. Čia grįžęs 1920 m. iš Ukrainos „kaip stovi“, rado ūkį karo ir nuomininkų nualintą. Jam dar pavyko prieš žemės reformą parduoti dalį žemės ir už gautus pinigus įsigijo inventorių. Ūkininkavo gerai, atsargiai ir po 10 metų turėjo pavyzdingą ūkį, visi pastatai (išskyrus seną, gerai pastatytą gyvenamąjį namą), buvo atstatyti – tėvas mėgo statyti, turėjo savo apylinkės gerus meistrus ir pasiūlė mum su vyru pastatyti namuką iš savo miško medžiagos. Mes prisidėjom pinigais, o jis su savo darbininkais vykdė Vl. Zubovo Jr. planus. Tiesa, jam buvo nežinomi moderniški statybos metodai, jis nelabai laikėsi jaunojo architekto planų, net anas buvo labai tuo nepatenkintas ir, iš tikrųjų, dėl senoviškos statybos namas išėjo… šaltas.

Mudu su vyru buvom sužavėti, kad namas bus medinis iš mūsų miško – nebuvom tiek praktiški, kiek sentimentalūs, numatę artėjantį karą, tikėjomės kukliame namuke praleisti kritiškus laikus. Svajojom apie Vilnių, bet, vis jo neatgaudami, ryžomės turėti savo kampelį nors Kaune…

Gyvenome ten – laiminga šeima iki išsikėlimo į Vilnių. Namas buvo užbaigtas statyti, viduje kukliai, bet patogiai įrengtas. Rašytojas jame galėjo ramiai kurti, pradėjo rašyti dramą „Kazimieras Sapiega““ (Vandos Sruogienės laiškas Jurgiui Gimbutui, iš Čikagos – į Kauną, 1986-03-22, [pasirašytas mašinraštis], in: *BLKMČ BS*, l. 1r–v);

„Ilgai abu su vyru nenorėjom įsigyti nuosavybės Kaune, vis tikėdamiesi, kad Vilnius mums sugrįš. Tačiau apie 1936– [193]7 m., kai jau pasidarė aišku, kad karas neišvengiamas, nutarėm pasistatyti namuką vien sau, kur vyras turėtų ramias sąlygas savo darbui. Mano tėvas, Kazimieras Daugirdas, davė medžiagos iš savo miško ir kartu su savo darbininkais pastatė namuką Būgiuose pagal architekto Vladimiro Zubovo planą. Tas namas buvo paskui atvežtas į sklypą ir tų pačių mūsų Būgių darbininkų pastatytas vietoje. Tik karui užėjus nespėta užbaigti“ (Vandos Sruogienės laiškas Angelei Galnaitytei, iš Auroros – į Kauną, 1967-07-21, [pasirašytas mašinraštis], in: *BLKMČ BS*, l. 1r).

[10] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Balio Sruogos brolio Juozapo Sruogos žmona.

[11] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas, Slavų literatūros ir kalbų katedros docentas.

[12] Po Balio Sruogos laišku pridėtas prierašas (devynios eilutės) rašytojo žmonos Vandos Sruogienės (1899–1997) ranka.